

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacrae
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus Unversus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disputat. VI. De Vitâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

DISPUTATIO VI.

De Vita.

FUssimè disputari solet à multis hæc questio, & tamen tandem recidere eam farentur omnes, magnà saltem ex parte in controversiam de nomine: nullus enim negat plantas nutrir, ac movere se, & habere perfectionem suam ab intrinseco. Utrum autem hic earum motus, & ratio habendi perfectionem ab intrinseco, dicenda sit vita, necne, multi dubitant, & in hoc declarando præcipuè versatur præsens questio.

SECTIO PRIMA.

Vtrum planta vivant.

I. **T**Res hæc in re circa plantas olim erant sententia: Prima Stoicorum, ut refert Clemens Alexandrinus l. 8. Stromatum: & Epicuri ut testatur Plutarchus l. 5. de placitis Philosophorum, c. 26. & hoc idem asseriebant quidam alij ex antiquis: quæ etiam opinio hoc nostro seculo placuit recentioribus quibusdam non indoctis, qui vivensidem esse ajunt ac principium cognoscitivum: plantis proinde ac rebus omnibus non cognoscentibus vitam adimunt.

II. Secunda sententia est contrario non vitam tantum, sed etiam sensum arboribus & plantis tribuebat. Ita Pythagoræi, & alij nonnulli ex antiquis.

III. Tertia demum sententia est Manichæorum, quam refert, & irridet S. Augustinus l. 2. de moribus Manichæ. c. 17. hi ergo dicebant plantas, arbores, & similia, non vitâ tantum & sensu, sed etiam ratione uti.

IV. Prima conclusio: Plantæ verè vivunt, & habent animam vegetativam. Ita Suarez l. 1. de Anim. c. 4. numer. 11. dicens hoc & in Theologiâ certum esse, & in Philosophiâ evidens, in quâ, inquit, veritate asserenda omnes Philosophi, & Theologi conveniunt.

V. Probatur primò: Scriptura expressè vitam plantis tribuit, sic Plal. 77. v. 47. dicitur, *Occidit in grandine vineas eorum, & moros eorum in pruina*, ergo certum omnino est arbores vivere. Idem clarè docet S. August. serm. 27. de verbis Apostoli: nobis, inquit, vivere cum arboribus, & fratribus commune est: nam vitis vivit cum viret, arescit cum moritur. Et S. Dionys. c. 6. de Divin. Nominibus, circa initium: *animantes, inquit, omnes & plantæ ut vivant acceperunt*. Estq; communis SS. Patrum doctrina plantas vivere.

VI. Nec obstat, quod S. Augustinus l. 7. de Gen. ad literam c. 6. ex iis Scripturæ verbis Gen. 1. v. 7. *factus est homo in animam viventem* negare videatur plantas vivere: si enim, inquit, solum vegetaret, sicut plantæ, nunquam de eo diceret Scriptura. Factus est in animam viventem. Resp. enim aliud secundum S. Augustinum esse vitam, aliud animam viventem, hanc enim solum tribuit rebus sensitivis. Mens autem S. Augustini de vitâ plantarum jam satis proximè ostensa est.

VII. Probatur secundò: plantæ nobiliori modo augentur quàm ignis, & res aliæ quæ solum per juxta positionem se augent, appingendo nimirum & uniendo novam materiam & formam pariem ad eximas tantum sui partes, plantæ verò versus omnem dimensionem crescunt, & augentur, alimentum scilicet

per venas quasdam ac meatus sugendo, & in omnem sui partem, animalium instar, dispensando, sicque in suam illud substantiam vitaliter convertendo. Conf. in plantis non minùs reperiuntur varieg dispositiones & partes heterogeneæ, diversusque organorum apparatus, ad alimentum in omnes earum partes quaquaversum deferendum, quàm in animalibus, ut notavit Aristot. l. 2. de partib. animalium, c. 10. ergo longè diverso, magisque perfectò modo petunt augeri, quàm ignis, & alia non viventia, habentq; principium movendi se ab intrinseco.

Hinc solvitur quod obijciunt aliqui, vinum etiam nutrir per aquam intra se receptam, & flammam per oleum, quod ad se attrahit. Dico enim vinum non habere certa organa ordinata ad aquam ad se intrinsecè tanquam suum nutrimentum attrahendam, vinum enim nutrimento non indiget, imò nec per aquam nutrirur, nec vires acquirit, ut plantæ per alimentum, sed d. bilicatur potius, & corrumpitur. Flamma verò oleum non intra se, sed solum ad se per lychnum trahit, sicque augetur tantum per juxtapositionem.

Probatur tertio: Plantæ & arbores multa habent vitæ indicia, quæ in igne, & rebus aliis non animatis, non reperiuntur. Inprimis enim instar animalium certas habent veluti ætates; nascuntur enim primò ex semine, deinde in juvenili quasi ætate adulescunt, accedente postea tempore firmanitur, ac veluti in ætate viget, arborantur, immutata demum virtute suam instar languescunt, ac moriuntur. Secundò, certam sibi figuram, statosque sicut animalia terminos tum magnitudinis, tum paritatis determinant, frondibus se tanquam quibusdam capillis ornant, & alia hujusmodi, quæ sanè arguunt perfectiorem longè modum tum in existendo, tum operando, quàm sit in elementis, & aliis rebus, quas communiter omnes vocant inanimatas.

Dices, Gen. 1. v. 29. ait Deus primis parentibus, *Eccè dedi vobis omnem herbam afferentem fructum super terram, ut sint vobis in escam, & universis quæ moventur super terram, & in quibus est anima vivens, ut habeant ad vescendum*, ergo in plantis non est anima vivens. Deinde Gen. 7. v. 22. sic habetur, *Univerfi homines, & cuncta in quibus spiraculum vitæ est in terrâ, mortui sunt*: nempe per diluvium; sed plantæ non sunt mortuæ per diluvium, ergo. Ad primum locum respondeo, sermonem illic esse de solis animalibus, & secunda verba, videlicet, *in quibus est anima vivens*, tantum sunt explicatio præcedentium, nempe, *quæ moventur super terram*: deinde, animalia sunt præcipua, & quasi per antonomasiam *viventia*, ac proinde in iis peculiari quodam modo est anima vivens. Secundus locus Gen. 7. explicat seipsum, non enim loquitur universum de omnibus viventibus, sed de illis tantum, in quibus est spiraculum vitæ, id est respiratio, ac proinde pisces tunc non sunt mortui, sicut nec plantæ.

Dices secundò: Scriptura aliquando rebus etiam inanimatis vitam tribuit, ut Plalm. 113. v. 3. *Mare vidit, & fugit*, & similia; ergo sicut in his, ita & dum plæ as ait vivere, intelligenda est metaphoricè. Resp. negando consequentiam, Scriptura enim & Patres propiè intelligi debent quando sine incommodo possunt; non possunt autem hoc modo intelligi dum mari, & rebus hujusmodi aliis visum & sensum tribuunt.

Prima sententia negat plantas vivere.

Secunda & vivere eas dicebat, & sentire.

Tertia insuper addobat sensum intelligere.

Plantæ verè vivunt.

Scriptura, & Patrum auctoritate probatur plantas vivere.

Quo sensu videatur aliquando S. Augustinus negare plantas vivere.

Plantæ perfectiore modo augentur quàm ignis, & res similes, quod est si-

gnum vitæ.

Diversus organorum apparatus arguit plantas vivere.

VIII. Nec vinum nutrirur per aquam, nec flamma per oleum.

IX. Varia cuncta indicia in plantis & arboribus.

X.

Explicatur loca quædam in Scriptura, quæ affirmantur plantis non vivere.

XI. Scriptura, subinde rebus inanimatis vitam tribuat.

butunt: at verò quod plantæ crescunt propriè, & nutriant se ab intrinseco, quid incommodi?

XII. Secunda conclusio: Plantæ & arbores non vivunt vitâ sensitivâ. Ratio est, quia nec dispositiones & organa sensuum in iis cernimus, nec ullum deprehendimus sentiendi indicium; nullum enim signum doloris edunt dum scinduntur, aut comburuntur. Hanc conclusionem clarè docet Aristoteles, tum alibi, tum l. 5. de Gener. animalium, c. 1. ubi ait animalia, dum dormiunt, vivere vitâ plantæ; è contrâ verò plantas dicit non esse somni capaces quia expergisci non possunt, nec sentire. Idem docet S. August. l. de quantitate animæ, c. 33. ubi de sententiâ plantis & arboribus vitam sensitivam ascribente sic loquitur: *Non est audienda, nescio quæ impietas rusticana planè, magis lignea quàm sint ipse arbores, quibus patrocinium præbet, quæ dolere vitæ quando uva decerpitur, & non solum sentire ista cum caduntur, sed etiam videre, atque audire credit. De quo errore sacrilego alius est differendi locus.* Hæc ille.

SECTIO II.

An detur una ratio vitæ communis Deo & plantis.

I. Nonnulli qui nobiscum hæcenus conveniunt circa plantas, quas fatentur vivere, negant tamen dari unum conceptum vitæ communem iis cum Deo, sicque rationem vitæ dicunt iis esse æquivocam. Ita P. Arriaga hic, d. 2. l. 1. n. 74. & alij.

II. Contra primò: est prædicatum aliquod commune plantis cum reliquis viventibus; hæc autem est ratio, seu conceptus vitæ, cum, ut dixi, in nullo non vivente reperitur, ergo datur ratio vitæ communis Deo & plantis.

Respondet P. Arriaga citatus, rationem illam vitæ, quæ competit Deo & plantis, esse merè æquivocam, sicut est, inquit, Gallus homini Gallo, & avi. Contrâ plantæ verè vivunt, ut ipse fatetur, & ostensum est sect. præcedente ex communi consensu Patrum, Theologorum, ac Philosophorum, & ratio idipsum evincit, ut ibidem latè probavimus: ergo non in merâ voce vitæ conveniunt (quod est æquivocorum proprium) sed in vero aliquo prædicato, quod intrinsecè tam in Deo, quàm in plantis reperitur. Quod secus contingit in voce Gallus, quæ solo nomine competit duobus illis suprà positis, licet enim in aliquibus prædicatis conveniant, ut in ratione entis, substantiæ, corporis, & animalis, non tamen in prædicato illo, quod hac voce exprimitur, ut in Logica ostendi disp. 39. l. 1. dum de Æquivocis.

IV. Probatur ulterius abstrahi posse unam rationem vitæ communem Deo & plantis. Ideo abstrahi potest una ratio entis communis Deo & creaturis, quia ratio entis in utrisque verè reperitur, sed ratio etiam vitæ reperitur verè in plantis, ut dictum est, & concedunt adversarij, ergo abstrahi similiter ab iisdem poterit una ratio vitæ. Conf. alioqui pari ratione dicet alius, non posse nec rationem substantiæ, nec spiritus, nec alterius cuiusquam abstrahi à Deo & creaturis.

V. Dices; vita plantæ collata vitæ Dei tanto illi est inferior, ut non mereatur nomen vitæ. Contrâ primò, sic nec ratio entis creati collata enti increato, quod est ens à se, & necessariè, meretur nomen entis, sed dici solet umbra tantum entis, ut ostendi in Logica d. 40. l. 2. num. 4. & 5. Potest nihilominus, etiam juxta auctores contrariæ sententiæ, abstrahi una ratio entis communis enti creato & increato, quia

R. P. Th. Comptoni Philosophia.

scilicet ens creatum, licet sit infinites inferius increato, est tamen verum ens. Sic ergo licet vita plantæ sit infinitè inferior vitæ Dei, cum tamen, ut adversarij fatentur, habeant plantæ in se veram rationem vitæ, non minus abstrahi poterit ratio vitæ communis Deo & plantis, quàm ratio entis.

Dices secundò; ratio vitæ physicæ, quæ vivit plantæ, & ratio vitæ intentionalis, quæ Deus vivit, sunt longè diversissimæ, ergo non possunt in unam aliquam rationem vitæ convenire. Contrâ, etiam ratio entis creati, & ratio entis increati sunt longè diversissimæ, & tamen conveniunt in unam rationem entis, ergo idem fieri poterit in ratione vitæ: tota enim illa diversitas provenit à differentiis rationem communem vitæ contrahentibus. Quod magis declarabitur infra sect. 4. num. 2. & præcipue sect. 6. nu. 4. 5. & 6.

Optima verò impugnatio hujus sententiæ est, ut assignetur conceptus ille, seu prædicatum, in quo viventia omnia conveniunt, quodque Deo commune sit cum plantis: qui præsentis disputationis est scopus.

SECTIO III.

Rejiciuntur quorundam placita circa conceptum communem vitæ.

O Pinantur nonnulli conceptum hunc vitæ solum esse in operatione per se immanente, quæ res non constituitur in statu sibi pro primo instante debita: quod addunt, ut excludant emanationem passionum à ratione vitæ; omnes enim conveniunt emanationem illam non esse vitalem, quod tamen inquirunt, alio modo quàm hoc, salvari nequit.

Sed quicquid sit de hoc secundo, de quo postea, impugnatur prima pars hujus sententiæ primò, nam Angelo in primo instante suæ creationis debetur actus intellectus, quo se cognoscat, nec enim minus hoc spectat ad connaturalem Angeli statum, quàm ulla passio ad essentiam, ut communiter omnes admittunt, dicuntque non minus connaturaliter debere tunc Angelo actum intellectus quo se & Deum cognoscat, quàm soli debetur lux, aut igni calor: & tamen actus ille est vitalis, utpote verum exercitium potentie vitalis, ergo ratio vitæ non consistit adæquatè in operatione immanente non debita rei pro primo instante quo est: hæc enim operatio est pro illo instante debita, & tamen vitalis. Quod à fortiori urget in Deo, cui pro omni instante est debita cognitio tam sui, quàm aliarum omnium rerum. Deinde, Patri Æterno pro omni instante debetur productio Verbi Divini, & tamen producit eum vitaliter, ergo.

Deinde actualis gravitatio seu descensus in lapide est actus immanens & non debitus illi pro primo instante quo est: ergo non omnis operatio immanens non debita rei pro primo instante est vitalis. Idem est in ascensu ignis sursum, de actione etiam quæ ignis se auget, &c. Nec ulla videtur ratio, cur magis debeat lapidi in primo instante suæ productionis ubicatio in centro, vel igni in suâ spherâ, quàm Angelo cognitio Dei, & sui; imò multo magis hæc debentur Angelo, cum difficilius eâ carere possit, quàm lapis centro: sæpè enim lapis reperitur extracentrum, & ignis extra spheram, non tamen Angelus sine illâ cognitione.

Respondent aliqui: licet hæc operationes non debeantur igni & lapidi pro primo instante, debetur tamen virtus illas producendi. Contrâ, sic etiam debetur pro primo instante vis nutritiva equo & leoni,

Virtus operationes illas producendi primo instante, non arguit eas non esse vitales.

V. Refertur modus flatus vitæ in actione immanente.

VI. Alij vitam constituent in motu ab intrinseco.

Hic motus explicandi in eo diffinitur, quod vitam generatim vocet motum.

VII.

ni, intellectiva & volitiva homini & Angelo, & tamen hæ operationes sunt vitales; ergo quod virtus productiva alicujus operationis sit debita pro primo instante quo res est, nil impedit quo minus operatio illa sit vitalis: imò si hoc impediret, nulla omnino esset operatio vitalis, cum res quævis, per se loquendo, petat habere omnes potentias, & virtutem operativam primo etiam instante suæ productionis.

Secundò dicunt alij, in eo sitam esse vitalitatem potentie alicujus, quod positis omnibus ad agendum requisitis, determinata sit ad operandum immanenter: quare inquirunt, ignis, aqua, & alia hujusmodi non vivunt, quia positis omnibus requisitis, agunt transeunt. Sed contrà, ignis & aqua agunt etiam immanenter, tum accidentaliter, producendo scilicet in se calorem, & frigus, tum substantialiter, producendo scilicet, & uniendo sibi partem ignis & aquæ. Deinde potentia nutritiva, quæ secundum omnes est vitalis, agit etiam transeunt, producit enim dispositiones, & accidentia in alimento, imò & formam chyli & sanguinis: hæc ergo vitæ explicatio non subsistit.

Tertius vitam explicandi modus est eorum, qui dicunt vivere esse movere se ab intrinseco, & vitam esse motum ab intrinseco: quæ ratio, inquirunt, competit tam vitæ increatæ, nempe Deo, quam creatæ, plantis scilicet & animalibus, in quantum ille movet se intentionaliter, hæc physice. Modum hunc explicandi vitam in re existimo coincidere cum eo quæ explicabo se& sequente: nec enim per motum intelligunt verum & rigorosum motum, qui sit *actus entis in potentia prout in potentia*, hoc enim sonat incompletionem, & potentialitatem Deo repugnantem. Solum ergo per motum intelligunt prædicatum quoddam, sive physicum sit, sive intentionale, quo & perficiatur res intrinsece in se, & tendat in aliud, quod facit physice per actionem physicam, intentionaliter per qualitatem actus intellectus & voluntatis, quæ vocatur actio intentionalis, per quam tendit quis in objectum, & denominatur agens & operans intentionaliter, sicut denominatur per aliam agens physice. Actus tamen vitalis intentionalis non re& vocatur motus.

Varios hosce vitam explicandi modos obiter tantum recenseo, & refello. Qui latius illas impugnatas videre cupit, adeat P. Arriagam qui id fusissimè præstat.

SECTIO IV.

Statuitur in quo situs sit conceptus vitæ viventibus omnibus communis.

I. Statuitur conceptus vitæ in se, Deo eatenusque viventibus communis.

II. Viventia omnia per se habent ab intrinseco.

Conclusio conceptus vitæ communis Deo, & plantis, cæterisque viventibus in eo consistit, ut res aliqua ita perfectionem habeat ab intrinseco, ut ab extrinseco, saltem naturaliter, habere eam non possit. Hoc modo conceptum vitæ explicant multi docti recentiores, & videtur juxta mentem P. Hurtadi hic d. 3. l. 1. n. 9.

Quod hæc ratio competat Deo, est manifestum: Deus enim intellectionem suam, & volitionem ab extrinseco accipere nullo modo potest. Quod plantæ competat, probatur: planta per nutritionem acquirit suam augmentationem, inque tali modo, ut ab extrinseco eam connaturaliter, & sine miraculo accipere non possit; hoc enim indicant tot diversa organa, meatus, ac dispositiones ad nutritionem à naturâ ordinata, & omnibus viventibus insita, quæ indicant peculiari modo præ rebus inanimatis viventia postulare ut habeant perfectionem suam ab intrinseco, & non eam merè accipiant ab extrinseco,

instar ignis, & aliorum non viventium.

Dices, prædicatum quod plantam constituit in esse viventis, est verè se augere intrinsece, & nutrir, sed hoc non reperitur in Deo, ergo non datur prædicatum aliquod commune Deo & plantæ, in quo peculiariter conveniant, & à rebus inanimatis distinguantur. Resp. distinguendo majorem, nutrir est prædicatum quod planta habet jam contractum, concedo majorem; est prædicatum in totâ suâ latitudine acceptum, nego: prædicatum enim vitæ in suâ latitudine est *habere perfectionem ab intrinseco*, ut autem contrahitur ad nutritionem, competit *planta*, ut ad sensationem, *animali*; ut ad rationalem, seu actus intelligendi & volendi cum vero motu physico, *homini vel Angelo*; ut demum contrahitur ad habendum perfectionem ab intrinseco perfectissimo modo, & sine ullo motu physico, competit *Deo*. Et quoad hoc, idem est in omni sententiâ, nam qui excludunt plantas à ratione vitæ, & statuunt rationem viventis tantum in cognitione, eodem modo urgentur: argui enim posset, rationem cognitionis in equo vel leone esse materiale, sensitivam, & accidentalem, quod tamen Deo non competit: sicut ergo hæc respondens ipsi rationem cognitionis in brutis repertam non iis inesse secundum totam suam latitudinem, & acceptionem communissimam cognitionis, sed esse rationem cognitionis contractam ad has imperfectiones, idem respondere poterimus & nos de ratione vitæ in plantis.

Hic modus explicandi vitam ex eo capite placet, quod certum aliquod, & clarum prædicatum assignet, in quo conveniunt plantæ cum Deo. Suas tamen habet difficultates, & imprimis obijciunt, hinc sequi, Deum vivere etiam per omnipotentiam & cætera omnia attributa, videlicet aternitatem, immensitatem, &c. hæc enim ita sunt perfectiones ab intrinseco, ut ab extrinseco esse nequeant. Responderi posset concedendo sequelam: in hoc enim nihil incommodi, imò videtur peculiariter facere ad excellentiam Dei, qui hoc modo est perfectissimè vita. Quam doctrinam tradere videtur S. Thomas 1. p. qu. 18. ar. 4. corpore.

Dices; omnipotentia nec est vita vegetativa, nec sensitiva, nec intellectiva, ergo non est vita, cum omnis ratio vitæ debeat intra unum ex his gradibus reperiri. Resp. realiter loquendo nullum esse vivens, vel quod non participet unam ex illis rationibus, & de facto omnipotentia Dei est intellectiva, cum realiter identificetur cum intellectione. Si autem loquamur præcisivè, & quoad conceptum nostrum, non est necessarium ut quicquid est vitale, habeat unam ex his rationibus, ut constet in exemplo allato.

Dices secundò; ergo si Deus per impossibile non posset intelligere & velle, & nihilominus haberet reliqua prædicata, viveret adhuc per illa, haberet enim illa ab intrinseco, in quo juxta nos situs est conceptus essentialis vitæ. Resp. in casu illo fictitio haberet Deus in reliquis prædicatis vitam inadæquatè, seu non determinatam ad ullam vitam in particulari, quod tamen à parte rei esse realiter non potest, cum, ut suppono, nulla vita sit possibilis, quæ non sit vel vegetativa, vel sensitiva, vel intellectiva. Sicut nulla est possibilis substantia à parte rei, quæ non sit vel corpus, vel spiritus; si quis tamen fingat substantiam ut sic existere, esset inadæquatè corpus vel spiritus, seu apta ut determinetur ad utrumque. Idem est de formalitate entis respectu substantiæ & accidentis, & de aliis hujusmodi. Verum est quidem, prædicata reliqua Dei in casu illo fictitio existentia sine intellectione; licet nullam ex tribus illis vitis haberent adæquatè, non tamen esse indifferentia ad vitam vegetativam vel sensitivam, ob imperfectiones

nes in vitis illis inclusas, sed apta tantum forent ad vitam rationalem.

VII.

Lapis, & similia perfectionem suam essentialem non habent ab intrinseco.

Dices tertio; hinc sequitur, lapidem vivere, perfectionem enim suam essentialem habet ab intrinseco, nempe per identitatem. Resp. negando sequelam, ad probationem dico lapidem non habere perfectionem ullam essentialem ab intrinseco, cum se totum accipiat ab extrinseco, per productionem scilicet à Deo, aut alio extrinseco agente. Quare habere perfectionem suam essentialem ab intrinseco est proprium unius Dei, qui est essentialiter à se, & nihil accipere potest ab extrinseco.

SECTIO V.

Due precipue difficultates circa hunc modum explicandi vitam.

I.

Obij. sequi ignem vivere, cum augeat se ab intrinseco.

Prima est: quod etiam ignis augeat se intrinsece, & habeat perfectionem suam ab intrinseco, non minus quam planta aut homo; augeat quippe se per actionem immanentem, actio enim sequitur terminum, & in tantum est immanens in quantum terminus ejus est immanens, & inest principio à quo procedit, pars enim ignis jam de novo acquisita per augmentationem unitur igni se augenti, ergo non minus operatur ignis ab intrinseco, & vitaliter, quam planta, & consequenter non minus vivit.

II.

Resp. terminum augmentationis in igne potuisse connaturaliter produci ab extrinseco.

Resp. licet quidem de facto terminus augmentationis in igne se augente habeatur ab intrinseco, id est, à principio cui adjungitur, idem tamen terminus potuisset naturaliter produci ab extrinseco, nempe à sole, vel alio igne, & adjungi præcedenti, sicut modo adjungitur, totumque quod nunc fit, potuisset connaturaliter fieri à principio adæquato extrinseco: terminus autem acquisitus per nutritionem, licet procedere possit, imò & de facto procedat à principio inadæquato extrinseco, nempe Deo, non tamen potest connaturaliter procedere à principio adæquato extrinseco: cujus indicium est tantus organorum, venarum, & arteriarum apparatus à naturâ viventibus tributus, quibus fumatur cibus, alteretur, concoquatur, per omnes corporis partes disperferetur, ac demum in substantiam viventis convertatur.

III.

Terminus ab extrinseco producibilis non eget tanto organorum apparatu.

Deinde, quotidianâ experientiâ constat viventia omnia per solum appositum exterius alimentum nutrirî non posse, sed, si desit intus sumptum nutrimentum, perire. Unde, quando terminus aliquis est indifferens ut producat ab intrinseco principio, vel extrinseco, non eget pluribus hujusmodi instrumentis, & organis, ut producat, ut constat in igne tantâ facilitate augente se, ac producente alium ignem.

IV.

Actio sequitur naturam terminum.

Dices, actio quâ ignis producit suum terminum, est immanens, nam recipitur in principio à quo procedit: cum enim actio sit intrinseca termino, si terminus sit intrinsecus agenti, ut hic contingit, actio necessariò erit eidem intrinseca. Ad solutionem notandum quod supra insinuavimus, actionem sequi communiter naturam termini cujus est actio: actio ex. gr. quâ producitur connaturaliter terminus dependens à subiecto, est etiam dependens à subiecto, & è contrâ, actio quâ producitur terminus independentens à subiecto, est similiter independentens, sicut terminus habet ille; quod enim in his, & similibus habet terminus ut quod, actio habet ut quo. Quâ etiam de causâ motus quo animal se movet, ut dum homo movet manum, non censetur actio vitalis, quia scilicet terminus il-

lius actionis non est naturâ suâ immanens; illa enim ubicatio, quæ est illius terminus, potuisset æquè produci ab alio agente extrinseco movente illud animal, atque ab animali ipso: ubicatio enim quam Petrus producit in suâ manu potuisset æquè produci à Paulo, si manum Petri per idem spatium movisset, ut potuit.

Ad rem ergo præsentem: cum actio sit propter terminum, & specificationem in ordine ad illum recipiat, ratio immanentis, vel transeuntis in actione desumitur à termino; cum enim actio sit intrinseca termino, ut dictum est, petit connaturaliter esse in eodem subiecto, in quo petit esse terminus. Cum ergo terminus in augmentatione ignis non sit ei naturâ suâ immanens, id est, talis qui petat connaturaliter inesse supposito, à quo producitur, cum de facto videamus contrarium, naturaliter enim augetur ignis à sole, vel etiam ab alio igne. Ac proinde licet nunquam producat augmentum illud ab eodem igne, est tamen terminus ille transiens, & consequenter actio quæ illum comitatur, & ad illius se naturam accommodat, erit similiter transiens. Vivens autem nunquam est indifferens ut augeatur ab alio supposito adæquato extrinseco, cum augeri debeat per intussumptionem, ut supra ostensum est.

Dices cum P. Arriaga hic d. 2. sect. 1. nu. 34. etiam terminum nutritionis esse posse ab extrinseco: si enim, inquit, duo equi inter se plenè penetrarentur, posset stomachus equi A agere in cibum in stomacho equi B, & cibum illum unire equo A. Negatur tamen hoc fieri posse: primò enim nullam hujus rei habemus experientiam, sicut habemus de quibusdam saltem passionibus, ut postea videbimus. Deinde tanta dispositionum varietas & apparatus organorum, quibus alimentum intus trahitur, & per diversos meatus in varias viventis partes distribuitur, & non nisi post multas in diversis locis alterationes in substantiam illius convertitur, ostendit actionem nutritivam, naturaliter non nisi ab intrinseco haberi posse.

Urgebis; quando ignis augeat se, quicquid sit de actione producente partem formæ, saltem actio illa, quâ producitur unio continuativa novæ partis formæ, erit immanens: terminus enim ille est essentialiter immanens, nec enim per divinam potentiam potest unio illa esse in alio quam in illo igne, cum sit ignis, erit modus illius; sed actio illa per nos est immanens, quæ est actio termini per se immanentis, cum actio petat ex naturâ suâ inesse eidem subiecto cui inest terminus, ergo hæc actio est immanens. Resp. negando primum antecedens, nempe, actionem illam esse immanentem. Ad probationem dico, licet nec per divinam potentiam possit unio illa esse in alio supposito, seu intra alias partes, quam has, cum sit modus harum, poterat tamen connaturaliter produci à sole, vel etiam ab alio igne, ergo non est terminus naturâ suâ immanens, cum terminus immanens ille sit qui non potest connaturaliter procedere à principio adæquato extrinseco, qualis est pars acquisita per nutritionem, & illius unio.

Instabis; pars formæ viventis quæ jam acquiritur per nutritionem, potuisset produci per primam generationem, ergo non petit inesse supposito à quo producitur, plantæ enim naturaliter producuntur à sole, vel Deo, & animalia à matre, vel causâ primâ, ergo hic terminus non est immanens. Resp. licet hic terminus secundum se spectatus, sit indifferens ut producat per primam generationem, vel nutritionem, in his tamen circumstantiis, nempe, posito quod non fuerit productus per primam generationem, petit produci per nutritionem, & procedere à principio intrinseco, seu inesse supposito à quo produci-

V.

Actio sit immanens: terminus debet esse immanens.

Vivens autem non potest accipi ab extrinseco sicut ignis.

VI.

Quamvis duo equi penetrarentur, non posset unus nutrire alium.

VII.

Obij. actio saltem producit unionem continuativam, quæ est actio termini per se immanentis, cum actio petat ex naturâ suâ inesse eidem subiecto cui inest terminus, ergo hæc actio est immanens. Resp. non esse, quia unio illa potest produci ab extrinseco.

VIII.

Obij. pars producta per nutritionem non potest produci per primam generationem, quæ est actio termini per se immanentis, cum actio petat ex naturâ suâ inesse eidem subiecto cui inest terminus, ergo hæc actio est immanens. Resp. prius in his circumstantiis.

ab intrin-
seco: in quo
differt ab
igne.

ducitur. Hoc autem non contingit in termino aug-
mentationis ignis, qui etiam si non fuerit productus
in primâ generatione, nihilominus æquè connaturali-
ter potest produci ab agente adæquatè extrinseco,
atque ab intrinseco.

IX.
Actio nutri-
tiva ex mo-
do tendendi
est ab intrin-
seco, non aug-
mentativa.

Addo, hoc probabiliter refundi posse in ipsam
naturam actionis nutritivæ, quæ ex naturâ suâ petit
procedere ab eodem supposito, in quo recipitur,
hocque suaderi videtur ex tot diversis organis ad
hanc actionem elicendam requisitis. In Augmenta-
tione autem ignis secus contingit, perfectus enim
conceptus augmentationis salvari potest sine hoc
quod actio sit in principio à quo procedit: quod au-
tem de facto procedat à principio intrinseco dum ig-
nis augeat se, est per accidens, & non habetur ex con-
ceptu essentiali augmentationis.

X.
Secundo, si
qui videtur
essentia
producere
vitaliter
suas passio-
nes.

Secunda difficultas hac in re est: passiones enim
universim procedunt ab intrinseco, producantur
quippe ab essentiis, in quibus etiam manent, ergo
actio quâ producantur, est immanens, ergo vitalis,
habent enim perfectionem suam ab intrinseco. Conf.
quando aqua recuperat frigiditatem amissam, id fa-
cit per actionem immanentem, nam frigiditas & conse-
quenter actio quâ producit, recipitur in eodem
supposito, à quo procedit, ergo hæc etiam actio erit
vitalis, vel nutritio non erit.

XI.
Respondent
aliqui pas-
siones produ-
ci à gene-
rante.

Ad hoc respondent aliqui passiones produci à ge-
nerante, & non ab ipsâ essentiâ, juxta illud, qui dat
formam, dat consequentiam ad formam: hoc autem si di-
catur, clarè solvitur difficultas: passiones enim tunc
non recipiuntur in eodem principio, à quo proflu-
unt, profluunt enim à generante, recipiuntur in es-
sentiâ, & consequenter illarum productio non ma-
gis est vitalis, quàm cum sol producit metalla aut
unus ignis alium. Sed hunc modum philosophandi
rejecimus in Physicis, ubi diximus passiones emanare
ab essentiâ: quod ostendunt tum alia, tum aqua
recuperans frigiditatem amissam, sicut ergo illam
amissam recuperat, ita quidni posset primò eam
producere?

XII.
Dicunt alij
posse passio-
nes unius
essentia pro-
duci ab aliâ,
si esset ei
intimè præ-
sens.

Secundo, alij dicunt produci quidem passiones ab
essentiis quibus insunt, aiunt tamen ex se esse in-
differentes ut producantur tam ab aliâ essentiâ quàm
ab hac. Unde inquiunt, non solum alius sol posset
producere lucem, & proprietates in hoc, si esset illi
intimè penetratus, sicut de facto aliqua partes ignis
producent calorem in aliis partibus sibi proximis,
frige factis à nive, vel aquâ, sed etiam affirmant u-
nam partem materiæ posse producere quantitatem
alterius, imò & unam animam intellectum & volun-
tatem alterius, si ab animâ distinguantur: ac proin-
de intellectum & voluntatem dicunt non magis pe-
tere produci ex naturâ suâ ab hac anima immanen-
ter, quàm transeunter ab aliâ, sicque per accidens,
inquiunt, est quod hic & nunc producantur im-
manenter.

XIII.
Possunt ali-
qua passio-
nes unius
essentia pro-
duci ab aliâ,
non omnes.

Hæc solutio, quoad aliquas passiones, videtur
probabilis, imò & vera: quidni enim sol, sicut au-
get & intendit lucem in lunâ, & reliquis astris, ita
& illam totam posset primò producere? lux enim illa
non magis petit procedere ab astris intrinsece, quàm
à sole extrinsece. Idem videtur de calore respectu al-
terius ignis. Idem etiam affirmant aliqui de passio-
nibus animæ, si distinguantur, & de quantitate, si
statuatur unam scilicet animam habere vim produ-
cendi intellectum & voluntatem alterius, & unam
materiam alterius quantitatem: quorum tamen u-
trumque multò mihi videtur difficilius.

XIV.
Passiones
sunt indis-
ferentes ut
producantur.

Dici tamen in istis posset, licet produci nequeant
à causâ creatâ, esse tamen indifferentes ut producan-
tur sive à materiâ & animâ, sive à Deo. Quod au-
tem de facto semper producantur passiones ab ani-

mâ, & quantitas à materiâ, inde solum provenit, non quod, non sint indifferentes quantum est ex se, essentia vel
ut producantur à Deo, sed quia anima est causa par-
ticularior, sicque ad effectum illum magis propor-
tionata. Sicut calor in igne, licet producat subin-
de per emanationem ab ipso igne in quo est, est
tamen indifferens ut producat à sole, vel ab alio
igne, cum idem numero calor potuisset à sole vel ig-
ne produci in aquâ, ferro, aut lapide: quod autem
communiter producat ab ipso igne, est quod ignis
præveniat alia agentia, utpote minus indistans, me-
liusque veluti applicatus. Quod idem est quando ig-
nis se augeat: licet enim augmentatio illa fiat com-
muniter ab ipsis partibus ignis, quia sunt viciniore,
& melius applicatæ, & consequenter commodius ab
illis fit augmentatio, quàm ab agente extrinseco; est
tamen virtus in agente extrinseco ad partem illam
novam producendam, illaque ex se non magis petit
produci ab igne, qui augeatur, quàm ab aliâ causâ.

Concludo ergo, licet producantur communiter pas-
siones ab essentiâ, & augmentatio ignis ab ipso ig-
ne qui augeatur, id tamen fit ex exigentiâ, non effe-
ctus, sed causæ, quæ est particularior, & melius quasi
applicata.

Si ergo passiones istæ non producerentur ab essen-
tiâ, efficerentur à generante: non tamen tenetur
Deus ut auctor naturæ nutrire vivens; videmus e-
nim semper subtracto alimento perire. Alio ergo
modo est indifferens passio aliqua ut producat à
Deo, quàm nutritio. Si autem dicat quis non esse in-
differentes intellectum & voluntatem ut producan-
tur naturaliter à Deo, sed petere produci à sola ani-
mâ & Angelo, tunc asserunt nonnulli eorum pro-
ductionem esse vitalem, & animam ac Angelum per
eam vivere, sicut asserunt aliqui actiones, quibus
intellectus agens producit species in intellectu possi-
bili esse vitales, & intellectum per actiones illas
vivere.

SECTIO VI.

Corollaria quedam circa notionem vitæ jam
explicitam.

EX dictis totâ hac disputatione infero primò:
conceptum vitæ intentionalis in actu primo
consistere in aptitudine ad habendum perfectionem
aliquam intentionalem ab intrinseco, ita ut ab ex-
trinseco connaturaliter habere eam non possit. Hæc
illatio probata est totâ sectione quartâ, & quintâ.

Duobus verò modis habetur hæc perfectio: vel
per identitatem, quod soli Deo competit, qui secun-
dum prædicatum intellectivi quod in ipso constituit
actum primum intelligendi, ut cum veriore, & com-
muniore Theologorum sententiâ ostendi 1. p. dum co-
de scientiâ Dei, quodque sine ullâ imperfectione in-
completionis, aut potentialitatis aptum est per actua-
lem intellectiorem recipere denominationem intel-
ligentis. Secundus modus habendi hanc perfectionem
ab intrinseco, est per aliquid realiter distinctum: &
hic modus proprius est creaturarum.

Infero secundo: conceptum vitæ physice in actu
primo solum esse in aptitudine ad perfectionem suam
per veram & realem actionem ita ab intrinseco ha-
bendam, ut connaturaliter ab extrinseco habere eam
hoc modo non possit: quæ proinde vita in Deo non
reperitur.

Infero tertio: conceptum vitæ ut sic communem
vitæ physice & intentionali (de qua supra sec. secun-
dâ) consistere in aptitudine ad perfectionem aliquam
habendam ab intrinseco, prout abstrahit ab illâ ha-
bendâ

bendâ per actionem distinctam vel non, sed præcise prout est aptitudo ad illam habendam ab intrinseco, ita ut ab extrinseco haberi connaturaliter non possit.

V. Infero quarto: hunc vitæ conceptum non esse æquivocum, sed verè & propriè unum, per verum & proprium prædicatum, tam in actu primo vitæ intentionalis quàm physice reperiunt. Probatur, apertudo in actu primo vitæ intentionalis est verum & reale prædicatum aptitudinis ad perfectionem illam, & denominatione intelligens habendam, sive id per identitatem fiat, sive per aliquid distinctum, quæ aptitudo non reperitur in lapide, ligno, & aliis rebus perceptionis objecti alicuius non capacibus. Deinde aptitudo etiam in actu primo vitæ physica est vera aptitudo ad perfectionem habendam ab intrinseco per veram & realem actionem physicam, ergo in reali prædicato conveniunt.

VI. *Ostenditur hunc erga conceptum esse unum, & realem.* Utraque ergo hæc aptitudo est p. adicatum reale, rea iter in viventibus tum intentionalibus; tum physicis repertum, & in eo solum different, quod unum principium vitale perfectionem suam potest habere ab intrinseco per actionem physicam, alterum actionem physicam non requirit. Abstrahi ergo hinc poterit aptitudo seu exigentia ut sic ad perfectionem suam habendam ab intrinseco, ita ut ab extrinseco haberi connaturaliter non possit; quæ aptitudo & exigentia principio vitali tum intentionalis, quam physico est æqualiter communis.

VII. Dices, Deus longè alio modo perfectionem suam habet ab extrinseco, quàm principia vitalia creata: et enim Deus essentialiter improductus, & perfectionem suam petit essentialiter habere à se principia verò vitalia creata divè, scilicet alio modo ab hoc perfectionem suam exigunt, ut constat, ergo non potest abstrahi una aptitudo seu existentia utrique communi. Resp. diversitatem hanc non relucere in ipsà ratione vitæ, seu habendi perfectionem ab intrinseco ut sic, sed in particularibus differentis: alioqui sequeretur, homines, & Angelos non convenire cum Deo in principio intelligendi, cùm Deus intelligat essentialiter à se, & per cognitionem improductam, homines & Angeli per actum intellectus realiter distinctum, & productum, qui duo modi intelligendi sunt diverſi, ut suprà ex aliâ occasione dixi.

VIII. Infero quid: tria esse genera viventium in actu primo, physicum tantum, intentionale tantum, physicum simul & intentionale. Vivens physicum tantum, est planta: intentionale tantum, Deus, per intellectum solum saltem essentialem, sed tantum ratione nostra, cum sit essentialiter actualis intellectus: physicum simul & intentionale, homines & Angeli, dum actus intellectus ac voluntatis, & intentionales omnes eliciunt.

IX. Infero sexto: conflare ex dictis implicare princi-
Implicat *Angelus*
quis sit sua
intellectio. pium ullum vitale creatum, Angelum ex. gr. qui sit
 sua intellectio. Ratio est clara, cum enim concep-
 tus vita, ut ostensum est, in eo sit usque, quod perfe-
 ctionem suam ita habeat ab intellectu, ut ab ex-
 trinseco habere eam non possit, hic Angelus per
 intellectiōem illam se unificatam non vi-
 veret, cum illam connaturaliter accipiat à p. inci-
 pio adqueat extrinseco, nempe Deo, à quo nimi-
 rum Angelus ille produciat.

Quibus rebus competat ratio viventis in
actio primo.

FUSe hic disputant aliqui quænam dicenda sint
viventia in actu primo. Universim hoc dici
potest, à quibuscunque vitæ in actu secundo, seu
actuale exercitium vitæ (quales sunt omnes sensa-
tiones, vegetatio, intellectio, volitio, &c.) petit ef-
fici & recipi, illa esse viventia in actu primo.

Composita ergo omnia vegetabilia, sensitiva, & intellectiva sunt viventia in actu primo, sicut etiam anima rationalis, & Angelus respectu aetuum intellectus & voluntatis. Forma materialis, equi, leonis, &c. etiam vita in actu primo, saltem respectu augmenti seu unionis continuativæ acquiritur in nutritione. Potentiæ item accidentales animæ, ut intellectus & voluntas, si distinguantur ab animâ, sunt vite accidentalis in actu primo, cum efficiant & recipiant suos actus.

De potentia motiva est difficultas, posito quod distinguatur ab anima. P. Suarez ait potentiam motivam esse vitalem. Alij tamen, & probabilius, asserendum potius ducit contrarium, cum ejus terminus non sit per se immans, sed eadem omnino ubicatio quæ producitur à principio intrinseco, potuisset produci ab extrinseco: sicut enim Petrus illa manu dextrâ movere sinistram ita alius per idem spatium movere illam potuisset, & eandem numerum ubicationem producere. Arguivè tamen est vitalis, cum sit signum vitæ. Quo sensu SS. Patres eam sæpè vocant vitalem.

Species vivæ, & alix hujusmodi non videntur
vitales in actu primo, quia concurrunt, non tan-
quam aliquid ex parte potentiz, sed ex parte obje-
cti, cujus vices supplent, ac proinde cum objectum
sit quid extrinsecum, concursus specierum quæ
sunt substitutz loco objecti, est in influendo quid
extrinsecum. Unde licet non reciperentur in ani-
mâ, vel potentiâ, sed essent tantum illis contiguz,
eodem modo ad actum cum potentiâ concurre-
rent.

De habitibus dubitant multi, sed pender resolu-
tio hujus ab illo, quid requiratur ad actum imma-
nentem; de quo postea. Solū noto, aliud esse quo-
dam rationem Vitæ, in potentiis quibusdam acciden-
talibus, si dentur distinctæ ab animâ, quæ vocatur
aliquo modo vita accidentalis, aliud de vitâ substan-
tiali: non enim requiritur ut vita hæc accidentalis
imperfecta recipiat in se suam operationem: quod,
ut habibus omittat, de quibus nihil in præsentia
meo, clarum videtur in potentia nutritivâ, si distin-
guatur, & sit potentia accidentalis; actio enim, cum
sit intrinseca termino, in eo solū potest recipi in
quo recipitur terminus: terminus autem nutritio-
nis, cum sit substantia, non potest recipi in potentia
accidentali, & consequenter nec actio illius produ-
ctiva in eadem unquam recipietur. Sufficit ergo ut
hæc potentia sit vitalis, quod sit subiecto suo ratio-
ne movendi ab intrinseco, modo suprà explicato
sicque perfectio hæc subiecti dici etiam aliquo mo-
do potest perfectio potentia, quæ subiecto inest.

I.
Ostenditur
generatim
quanam
sint viven-
tia in act.
primò.

II.
Formae equi
leonis &c.
sunt viven-
tia in actu
primo.

III.
Potentia
motiva est
vitalis ar-
guitivètan-
tum, non
formaliter

IV.
Species non
sunt vitales
in actu
primo.

V.
Differentia
inter vitam
substantia-
lem, & ac-
cidentalē, ſc
hac à priori
distingua-
tur.